

Az **emberi tényezők** beépítése az európai vasúti közlekedésbe

Biztonságirányítási rendszerek

Az emberi tényezők beépítése az európai vasúti közlekedésbe

Mivel foglalkozik az emberi tényezők tudománya?

Az emberi tényezők tudománya azt vizsgálja, hogyan lehet gondoskodni a munkahelyi biztonságról, a jóllétról és a hatékonyságról az emberi teljesítmény optimalizálásával.

Ehhez emberközpontú megközelítésből szemléli a munkakörnyezetet: a rendszer egészét és az emberek viselkedésére és vasúthoz való viszonyára gyakorolt hatását elemzi.

Az emberi tényezők tudománya a felhasználók, a berendezések és a környezetük közötti összhangra összpontosít.

Miért fontosak az emberi tényezők?

Az emberi tényezők egyre nagyobb jelentőséggel bírnak napjaink összetett, biztonsági szempontból kritikus rendszereiben.

Egyes folyamatok – gyakran az emberi mulasztás kockázatának csökkentése érdekében – automatizáltak, az ember azonban továbbra is nélkülözhetetlen szerepet tölt be az európai vasúti közlekedésben.

Középpontjában az ember van, és rajta áll vagy bukik a sikeres működés.

A társadalmi-műszaki rendszer középpontjában az egyén áll. (Forrás: RSSB)

Biztonságirányítási rendszerek (BIR)

A vasúti közlekedésben számottevő kihívásokra lehet számítani a közeljövőben:

Az Európai Vasúti Forgalmirányítási Rendszer bevezetése jelentős változásokat hoz a mozdonyvezetők és a vasúti jelzőőrök munkájában. Emellett egyre nagyobb teret nyer a vasúti feladatok automatizálása, ami új készségek elsajátítását teszi szükségessé, az

idősebb vasúti dolgozók pedig nyugdíjba vonulnak, ezért egyrészt a munkavállalók alkalmasságának megőrzésére, másrészt a vasúti dolgozók – új technológiát használó – következő generációjának képzésére van szükség.

Az európai vasutak biztonságos és hatékony működése a rendszer egyes szintjein dolgozó emberektől függ. A biztonságirányítási rendszerek részét képező eljárások többnyire befolyásolják a vasúti dolgozók munkakörülményeit és munkakörnyezetét, ezért az emberi tényezőkkel kapcsolatos ismereteket és módszereket feltétlenül be kell építeni e rendszerekbe. A munkavállalói részvétellel történő emberközpontú tervezés alapelvét meg kell honosítani a vasúti biztonságirányítási rendszerek eljárásaiban a rendszer teljes életciklusa során.

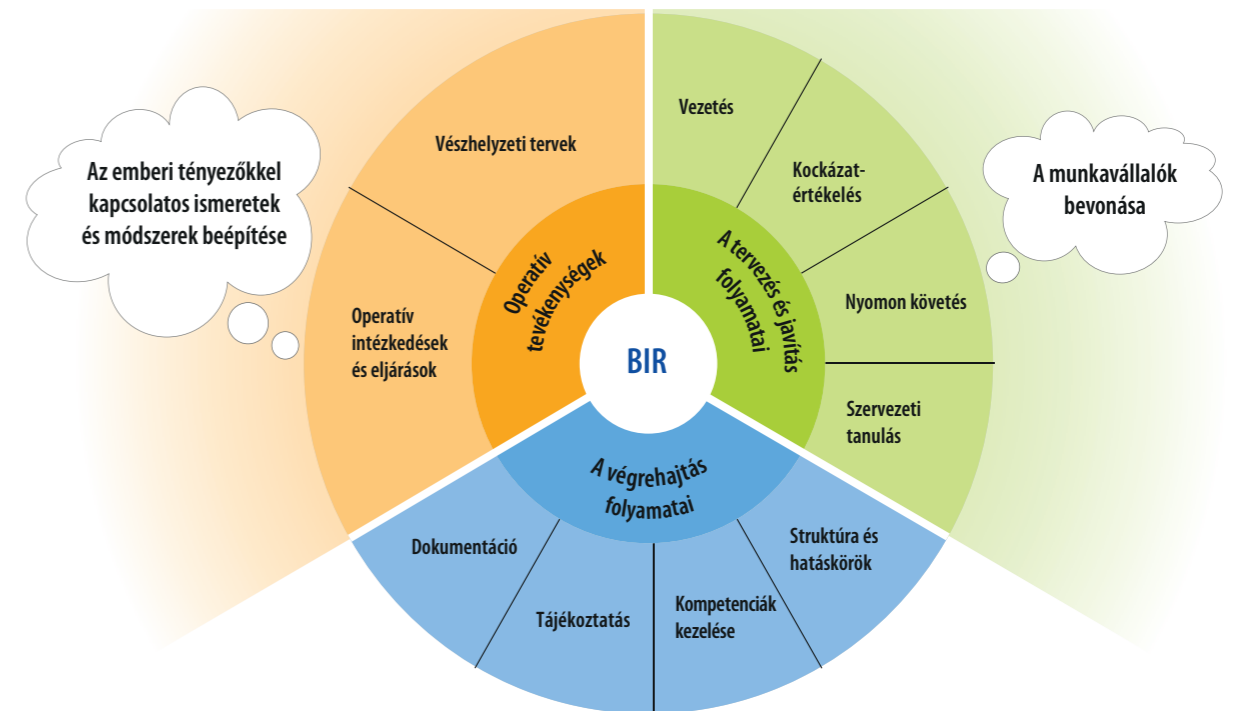
Az emberi tényezők biztonságirányítási rendszerbe való beépítésének előnyei:

- fokozott biztonság, jóllét és elégedettség,
- eredményesség és hatékonyság.

Biztonságirányítási rendszerek (BIR):

Változáskezelés... Kockázatértékelés... Kompetenciák kezelése...

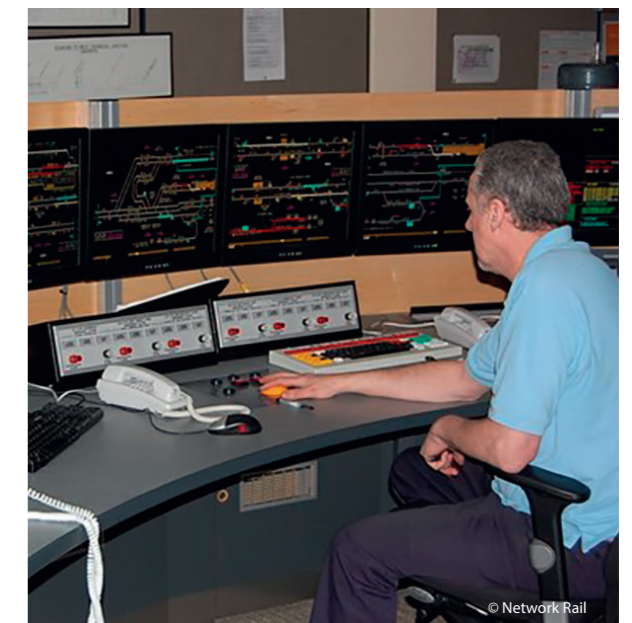
Minden tagállamban a nemzeti biztonsági hatóság feladata, hogy kiértékelje a vasúttársaságok és a pályahálózat-működtetők biztonságirányítási rendszerét, és az értékelési eredmények alapján kiállítsa a biztonsági tanúsítványt vagy a biztonsági engedélyt.

A nemzeti biztonsági hatóság felügyeleti stratégiája szerint azonosítja a legjelentősebb működési kockázatokat, és figyelemmel kíséri, hogyan kezelik a vasúttársaságok és az infrastruktúra-működtetők ezeket a kockázatokat. Néhány példa: a mozdonyvezetők képzése, hogy megőrizzék a tilos jelzés túlfutásának megelőzésére való képességüket; az ittas vagy bódult állapotban történő járművezetés megakadályozására szolgáló eljárások; helyes műszakbeosztás a munkavállalók fáradtságának mérséklése érdekében.

A biztonságirányítási rendszer valójában mindössze egy eszköz; a szervezeten belül minden munkavállalónak osztoznia kell a biztonságos vasúti munkavégzéssel kapcsolatos meggyőződésben, értékekben és hozzáállásban, vagyis a biztonsági kultúrában.

„A szilárd lábakon álló biztonsági kultúra általában nélkülözhetetlennek tekinthető a biztonságirányítási rendszer megfelelő működéséhez. Egyes vélekedések szerint jó biztonsági kultúra formális biztonságirányítási rendszer nélkül is lehetséges, hatékonyan működő biztonságirányítási rendszer azonban nem létezhet jó biztonsági kultúra nélkül.”⁽¹⁾

A biztonsági kultúra kialakításához és fejlesztéséhez határozott vezetésre, a munkavállalók aktív közreműködésére, valamint a szervezet valamennyi szintjén meglévő bizalomra és együttműködésre van szükség.

(1) AZ EURÓPAI REPÜLSÉSBIZTONSÁGI ÜGYNÖKSÉG BIZTONSÁGI KULTÚRÁRA VONATKOZÓ KERETRENDSZERE AZ EURÓPAI KERESKEDELMI REPÜLSÉSBIZTONSÁGI CSOPORT BIZTONSÁGIRÁNYÍTÁSI RENDSZEREKKEL FOGLALKOZÓ MUNKACSOPORTJA SZÁMÁRA

European Union Agency for Railways

120 rue Marc Lefrancq
BP 20392
FR-59307 Valenciennes Cedex
Tel. +33 (0)327 09 65 00

era.europa.eu
Twitter @ERA_railways

A negyedik vasúti csomag (2016/796 rendelet) műszaki pillérének életbe lépését követően az Európai Vasúti Ügynökség új elnevezése az Európai Unió Vasúti Ügynöksége. A névváltoztatáshoz új szervezeti arculat is társul. Az „Ügynökség”-re való hivatkozás mostantól az Európai Unió Vasúti Ügynökségét jelenti. A kontextustól függően azonban e brosúra egyes részei továbbra is a korábbi Európai Vasúti Ügynökségre vonatkoznak.

További információkért látogasson el a következő oldalakra:

- <http://www.era.europa.eu/tools/sms/>
- <http://www.hse.gov.uk/humanfactors/>
- <http://www.sparkrail.org/Pages/HumanFactors.aspx>
- <http://www.vbg.de/>

Az emberi tényezők európai vasúti közlekedésbe való beépítéséről lásd még az alábbi tájékoztató füzeteket:

- Események és balesetek kivizsgálása
  - Tájékoztató munkavállalók számára
- A „Human Factors” szavakra keresve bővebb információkat találhat a www.era.europa.eu oldalon.

Making the railway system work better for society.
era.europa.eu

Sem az Ügynökség, sem a megbízásából eljáró személyek nem tehetők felelőssé a következő információk bármilyen jellegű felhasználásáért.

Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2016

© European Union Agency for Railways, 2016

A sokszorosítás a forrás megjelölésével megengedett. Az egyes fényképek felhasználásához vagy sokszorosításához közvetlenül a szerzői jog tulajdonosához kell fordulni.

TR-01-16-692-EN-D • ISBN 978-92-9205-099-3 • doi:10.2821/078705
Printed in Luxembourg on recycled paper